

10. 10. 2002

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Výkon rodičovských práv a povinností rodičů, kteří spolu nežijí

Institut rodičovské zodpovědnosti, ke kterému se naše rodinné právo vrátilo novelou v roce 1998, je souhrnem práv a povinností rodičů, které mají rodiče při péči o nezletilé dítě, jež zahrnuje zejména péči o jeho zdraví, o jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj a dále těch, které mají rodiče při zastupování nezletilého dítěte a při správě jeho jmění.

Institut rodičovské zodpovědnosti, ke kterému se naše rodinné právo vrátilo novelou v roce 1998, je souhrnem práv a povinností rodičů, které mají rodiče při péči o nezletilé dítě, jež zahrnuje zejména péči o jeho zdraví, o jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj a dále těch, které mají rodiče při zastupování nezletilého dítěte a při správě jeho jmění.

Tato rodičovská zodpovědnost náleží zásadně oběma rodičům, pokud nedojde k tomu, že je rodiči soudem výkon rodičovské zodpovědnosti pozastaven, nebo je mu omezen, či je jí dokonce úplně zbaven. Rodičovskou zodpovědnost může mít i nezletilý rodič dítěte. Zákon totiž opravňuje soud k tomu, aby přiznal rodičovskou zodpovědnost ve vztahu k péči o dítě i nezletilému rodiči dítěte, má-li potřebné předpoklady pro výkon práv a povinností z rodičovské zodpovědnosti vyplývající.

Rodiče mají rodičovskou zodpovědnost, i když ji nevykonávají. Nikdo totiž rodiče nemůže nutit k tomu, aby práva a povinnosti z rodičovské zodpovědnosti pro něj vyplývající vykonával. Pouhou skutečností, že práva a povinnosti nevykonává, rodič rodičovskou zodpovědnost neztrácí.

Obvyklou situací je, že rodiče, kteří spolu s dítětem žijí ve společné domácnosti se dělí o rodičovskou zodpovědnost tak, že jeden z rodičů vykonává některá práva a povinnosti a druhý práva a povinnosti jiné. Matka například více pečuje o dítě a působí na ně výchovně a otec například spravuje jeho jmění atd. Pouze tam, kde je to zapotřebí, tedy kde to vyžaduje zákon, vykonávají svou rodičovskou zodpovědnost společně.

Situace se však komplikuje v případě, kdy rodiče dítěte nežijí ve společné domácnosti. I v této situaci mají oba rodiče stejná práva a povinnosti. Zde je předpokladem k úspěšnému výkonu těchto práv a povinností dohoda rodičů o tom, jakým způsobem budou rodičovskou zodpovědnost vykonávat. V případě, že se rodiče nejsou schopni dohodnout, mají možnost se obrátit na soud. Zákona č. [94/1963](#) Sb., o rodině ve svém ustanovení § 50 říká, že nežijí-li rodiče nezletilého dítěte spolu a nedohodnou se o úpravě výchovy a výživy dítěte, může soud i bez návrhu rozhodnout, komu bude dítě svěřeno do výchovy a jak má každý z rodičů přispívat na jeho výživu. Při tomto rozhodování se uplatňují obdobná kritéria, jako v případě rozhodování o úpravě poměrů nezletilého dítěte pro dobu po rozvodu jeho rodičů.

Dítě může soud svěřit do výchovy jednoho z rodičů, ale v případě, že jsou oba rodiče způsobilí dítě vychovávat a mají o výchovu dítěte zájem, lze dítě svěřit i do střídavé péče. Soud při rozhodování sleduje především zájem dítěte s ohledem na jeho osobnost, zejména vlohy, schopnosti a vývojové možnosti, a se zřetelem na životní poměry rodičů. Soud dbá, aby bylo respektováno právo dítěte na péči obou rodičů a udržování pravidelného styku s nimi a právo druhého rodiče, jemuž nebude dítě svěřeno, na pravidelnou informaci o dítěti.

Soud též přihlédne k citové orientaci a zázemí dítěte, výchovné schopnosti a odpovědnosti rodiče, stabilitě budoucího výchovného prostředí, ke schopnosti rodiče dohodnout se na výchově dítěte s druhým rodičem, k citovým vazbám dítěte na sourozence, prarodiče a další příbuzné a také k hmotnému zabezpečení ze strany rodiče včetně bytových poměrů. Soud vždy vezme v úvahu, kdo dosud kromě řádné péče o dítě dbal o jeho výchovu po stránce citové, rozumové a mravní. Jestliže je to nutné v zájmu dítěte, je soud oprávněn upravit též styk dítěte s prarodiči a sourozenci.

Pokud rodič bezdůvodně opakovaně brání druhému rodiči v oprávněném styku s dítětem. Zákon o rodině tuto situaci posuzuje za změnu poměrů, vyžadující nové rozhodnutí o výchovném prostředí. Pokud je to v zájmu dítěte nutné, může soud styk dítěte s rodičem omezit nebo i zakázat.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)